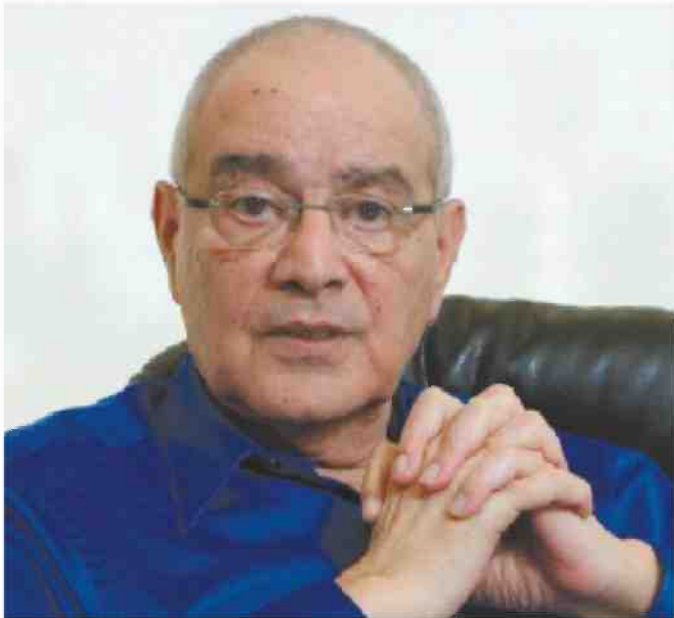

27.43x34.15	1/2	עמוד 24	הארץ - the marker	06/07/2015	48635270-5
המכללה האקדמית נתני - 2790					

דן חלוץ צילום: שרון בוקוב

רקפת רוסקי עמינה, מנכ"לית בנק לאומי צילום: טופר וקין

אליעזר פישמן צילום: חזן בכר

"הבנקים משתמשים בסודיות רק כשנוח להם, באופן סלקטיבי על גבול המניפולטיבי"

ממכירת תיק ההשקעות של דן חלוץ ערב מלחמת לבנון השנייה ועד ההודאה של בנק לאומי בחובותיו של אליעזר פישמן – חובת הסודיות הבנקאית מתאימה את עצמה לנסיבות ולאינטרסים • עו"ד אופיר נאור: "כשלוקחים חייב להליך משפטי מפירים בן רגע את הסודיות – זה קורה לאלפי חייבים רגילים, וכך גם עם עיקולים. אם היו מתנהגים עם נוחי דנקנר כמו עם חייבים רגילים – החובות שלו היו חשופים לעיני כל"

סודיות על תנאי
מקרים חריגים שבהם אין עליונות לסודיות הבנקאית, לפי פרופ' רות פלאטורשנער
הסכמת הלקוח: רצוי שהבנק יקבל בכתב את הסכמת הלקוח לחשוף מידע אודותיו
פרסום המידע: אם המידע פומבי, מתפרסם במקורות רשמיים וידוע לציבור – הסודיות אינה חלה עליו
הוראת דין המחייבת גילוי: למשל, חוק איסור הלבנת הון
אינטרס ציבורי: אם האינטרס הציבורי מחייב את גילוי המידע, הוא עשוי לגבור על הסודיות הבנקאית
אינטרס הבנק: למשל, כשבנק תובע לקוח על חוב

200 מיליון שקל לחברת טור מהוק בקצה של פירמידה עסקית של נוחי דנקנר, וגם בסיפור של בנק לאומי שהלווה לגנדן. זה מניפולטיבי, כי לכאורה זה בא מעיקרון של שמירה על הלקוח, אבל ברגע שיש לבנקים ויכוח עם הלקוח – הרבר האחרון שמי עניין אותם זה סודיות בנקאית. פתאום הקדושה מתפוגגת". נאור ייצג בעבר ביחד עם עו"ד רנן גרשט את המפיק שי נשר, שדרש מבנק הפועלים להי שוף את הפרוטקולים של הוועי דה שדנה במתן אשראי לחברות הפרטיות של דנקנר. השופט האלר כבוב מבית המשפט המי חוזי מרכז נענה לדרישת נשר, לא רוצה לחשוף עצמו לביקורת על האופן שבו הוא מתנהל, הוא נאחז בסודיות הבנקאית ומנסה להפוך אותה לקדושה. כך היה במקרה של בנק הפועלים והאופן שבו נתן סכום צנוע של 150-

צילום: מוטי מילרוד

פרופ' רות פלאטורשנער אומרת כי אחת ההצדקות להפרת הסודיות היא קיומו של אינטרס ציבורי בחשיפת מידע, אבל "בנק לא אמור לקחת סיכון בעניין זה ולומר שטובת הציבור מחייבת חשיפה. לעומת זאת, קבוצות חברתיות יכולות להשתמש בכך כשינסו לדרוש מידע מהבנק"

גם באופן שבו הבנקים מתנהלים בסודיות הבנקאית של הלקוחות. "סודיות בנקאית היא כלי שהבנק משתמש בו רק כשנוח לו באופן סלקטיבי, על גבול המניפולטיבי. כשהבנק

שרון שפורר
כתבים כלכליים מכירים את הנוהל: כשהם פונים לקבל תגרי בה מהבנק על מצבו של לקוח, הם נענים בתשובה האוטומטית – "הבנק אינו מגיב בענייני לקוחותיו". תגובה זאת נמסרת גם אם מצב ההלוואות שנטל אותו לקוח מהבנק כבר מתואר בפירוט בעיתונות. גם אם לעי תים מתנהלות שיחות רקע בין הבנק לכתב, באופן רשמי לא תהיה התייחסות לעניין. לכן היה מפתיע לגלות לפי ני כשבועיים את ההודעה הבאה של בנק לאומי ביחס לחובותיו של אליעזר פישמן כלפיו, המי סתכמים בכ-1.5 מיליארד שקל, על פי הערכות כמוכב: "מהמשך לפניות מרובות מאמצעי התק שורת", נכתב בהודעה, "מאשרת לאומי פרטנרס (חברה בת של הבנק; ש"ש) כי בעקבות התעי ניינות של מספר רב של גופים ברכישת חוב של חברות פרי טיות כבעלותו של פישמן לבנק לאומי – חוב המגובה, בין היתר, בכ-40% ממניות חברת כלכלית ירושלים – פנה אליה לאומי בבקשה כי תנהל במסגרת שי רותי הבנקאות להשקעות שלה תהליך מסודר של התנהלות מול הגופים המתעניינים האמיר

סודיות בערבון מוגבל הנסיבות והאינטרסים המכתיבים את השמירה של הבנקים על חובת הסודיות
שרון שפורר 24

נוחי דנקנר צילום: עופר וקנין

ציון קינן, מנכ"ל בנק הפועלים צילום: עופר וקנין

פלאטורישנער מוסיפה כי אם המידע פומבי, מתפרסם במקורות רשמיים וידוע לציבור, הרי שהי סודיות אינה חלה עליו – אך לא כך אם המידע מופיע בתקשורת. לדבריה, במקרה כזה, אם היתה יועצת משפטית של הבנק, היתה מיעצת לו שלא לקחת סיכון ולא גלות את המידע רק בהסתמך על כך שפורסם בתקשורת.

לדברי פלאטורישנער, חריג שני לסודיות הבנקאות הוא מקרה שבו יש הוראת דין המי חייבת גילוי. במקרה כזה, לא רק שמוחר לבנק לדלות מידע על לקוחותיו, אלא הוא מחויב בכך. דוגמה בולטת לכך היא חוק איסור הלבנת הון. "עם הש" שמחייבות גילוי מידע שלילי וגם חיובי", אמרה.

חריג שלישי נקבע בפסיקה הישראלית ובחוק הגנת הפרי טיות, ולפיו, אם יש אינטרס ציי בורי שמחייב את גילוי המידע, הוא עשוי לגבור על הסודיות הבנקאית. לדברי פלאטורישנער, "זה חריג עמום. הדוגמה היחידה שמצאתי היא באנגליה בתקו" פת מלחמת העולם השנייה. היה לקוח שסחר עם המשטר הנאצי, והבנק הרגיש חובה ציבורית לגלות את הדבר. אני לא מצי עה לבנק זהיר להשתמש בזה. כיום, מכיוון שהרחיבו את חובות הגילוי, ממילא אם קיים אינטרס צייבורי שמחייב גילוי הוא מעו" גן בחוק. השאלה היא גם מה זה האינטרס הציבורי. בנק לא אמור לקחת סיכון בעניין זה ולומר שטובת הציבור מחייבת חשיפת מידע. קבוצות חברתיות, לעומת זאת, יכולות אולי לנסות להשי תמש בסעיף הזה כשירצו לדרוש מידע מהבנק".

החריג הרביעי הוא כשאינטרס הבנק מחייב גילוי מידע, למשל כשבנק תובע לקוח על החוב. במקרה כזה, בכתב תביעה ניתן לפרט את הנתונים שהבנק חייב לפרט, וכך גם בהגשת בקשת עיקול.

עם סיום מלחמת לבנון השנייה, חשף עיתון "מעריב" כי שלוש שעות לפני שהתחילה המלחמה, הורה חלוץ למנהל ההש" קעות שלו בבנק לאומי למכור את תיק ההשקעות שלו. חלוץ זעם על הפרסום, וטען כי מי שהו בבנק הרליף את הפרטים. הוא איים בהגשת תביעה נגד הבנק. עובדי הסניף שבו נוהל חשבונו של חלוץ נשלחו לבדרי קות פוליגרף, אך נמצאו דוברי אמת. למרות זאת, הסכים לאומי לפצות אותו ב-150 אלף שקל, שאותם תרם חלוץ.

לפני כמה חודשים חשף אורי רוזן, כיום מנכ"ל האתר מאקו של קשת ובעבר ראש מערכת החדשות של "מעריב", את המי קור שלא היה. בספר שפירסם גילה רוזן כי המקור ליריעה שפירסם אז כתב "מעריב" יהודה שרוני לא היה עובד בבנק, אלא אדם ששמע במקרה שיחה בין שתי פקידות בסניף. אחת מהן שאלה את רעותה מה דעתה על כך שעמיתם, יועץ השקעות בבנק, קיבל ביום פרוץ המלחמה טלפון מהרמטכ"ל שבו ביקש למכור את תיק המניות.

החריגים של הסודיות הבנקאית

לדברי פלאטורישנער, ראש המרכז לדיני בנקאות המכללה האקדמית נתניה, הסודיות היא אחד העקרונות החשובים ביותר בתחום הבנקאות, אבל יש לה חריגים, שבהם מתאפשר לבנק לגלות מידע. חריג ראשון הוא הסכמת הלקוח. פלאטורישנער סירבה להתייחס להודעת בנק לאומי על פישמן, אבל הסבירה באופן כללי כי "יש ויכוח אם הסכמה צריכה להיות מפורשת או יכולה להיות מכללא, כלומר הסכמה לא מפורשת". לדבריה, "לפעמים מהנסיבות וההתנהגות של הלקוח אפשר להבין שהוא מסכים לחשיפת מידע אודותיו, אבל בנק זהיר לא יסתמך על כך ויחזור להשיג הסכמה בכתב".

לחברות אלה, כלומר מהם הביי טחונות על החוב והאם הסכים לפתיחת חדרי המידע.

לא עבירה פלילית

הפרת סודיות בנקאית על ידי הבנקים היא חריגה מאוד. אמנם אין מדובר בעבירה פלילית, שכן הסודיות הבנקאית אינה מעוגנת בישראל בחקיקה, בניגוד לשי ווייץ, למשל. ואף על פי כן, ער בר בנק שמדליף מידע על לקוח מסתכן בעבירה על חוק הגנת הפרטיות, שדינה יכול להיות אף מאסר של שישה חודשים. לקוח שסבור שסודיותו הופרה יכול לתבוע את הבנק, ויהיה עליו להוכיח כי נגרם לו נזק.

דוגמה מוכרת לתביעה כזאת היא פרשת תיק המניות של הרמטכ"ל לשעבר דן חלוץ. מיד

ניהם הלווה הבנק מאות מיליוני שקלים – לחברות הפרטיות והציבוריות שלהם – ושניהם היו בעלי מניות בתקשורת: דני קנר החזיק בעבר בעיתון "מעריב", ופישמן הוא הבעלים של העיתון "גלובס" ומחזיק במניות ב"ידיעות אחרונות".

פישמן הוא אחד הטייקונים התקשורתיים ביותר בישראל – לא רק בשל אחזקותיו בענף העיתונות, אלא גם מפני שברך כלל הוא עונה ישירות על שאי לות ששואלים אותו עיתונאים, ללא חומות של אנשי יחסי ציי בור, מנהלים ועורכי דין. עם זאת, הפעם הוא סירב לענות על שאלותינו בעניין זה: האם הסי כים שבנק לאומי ידווח כי הוא בעל חוב לבנק בחברות הפרי טיות שלו, מה הגיבוי שהעמיד

עלים בתגובה לדרישה לגלות פרוטוקולים של הוועדות שדנו באשראי לחברת טומהוק שבי שליטת דנקנר: "הסודיות כלפי הלקוח היא מאושיות הבנקאות, אחת החובות המרכזיות של הבנק כלפי לקוחו".

הבנק גם ציטט מהספר "דיני בנקאות" מאת פרופ' רות פלא-טורישנער: "הסודיות הבנקאית חלה על כל ענייני הלקוח ועל כל הפעולות והעסקות הבני קאיות שהוא מבצע – אישיות או עסקיות. גם שמו ומענו של הלקוח ועצם העובדה שללקוח יש חשבון בבנק אסורים בגיי לוי. לעניין זה משמעות מיוחדת בענייננו לנוכח העובדה שעי סקינן בחברה, שעל פי הנתען בבקשה עצמה היא חברה פרטית, שדו"חותיה ונתונייה נשמרים על ידי בעליה בסודיות ואינם מפורי רסמים בפומבי".

גם בנק לאומי השיב באופן דומה לתביעה של בעל מניות בשם אברהם ברק, באמצעות עו"ד אבירם יצחק ושחר בן מאיר, שדרש ממנו לחשוף את הפרוטוקולים של הוועדות אשר החליטו על העמדת האשראי לחברת גנדן של דנקנר. לאומי ציטט מפסק דין של בית המי שפט העליון, לפיו "ענייני של הלקוח כי פעולותיו הכספיות ומצבו הכלכלי לא יהיו נח" לת הכלל, ונותן הוא את אמונו בבנק כי לא ייתן להם פומבי".

לאומי הבחין אף הוא בין החברות הפרטיות של דנקנר – ובהן גנדן – לבין החברה הציבורית שלו, אי.די.בי, והדגיש כי החברות הפרטיות הן כאלה שפי רטיהן חסויים ודו"חותיהן אינן מפורסמים לציבור.

אם הבנקים עומדים מאחורי הטענות שהעלו במקרה של דני קנר – האם פירוש הדבר שנהגו שלא כשורה במקרה של פישמן? אולי לפישמן מגיע פיצוי כספי מבנק לאומי בשל הפרת הסודיות? ובמה שונה דנקנר מפישמן בהקשר זה? הרי לשי

כשלוקחים חייב להליך משפטי מפירים בן רגע את הסודיות – זה קורה לאלפי חייבים רגילים, וזה מה שקורה גם במקרים של עיקולים. אם היו מתנהגים עם דנקנר, למשל, כמו עם חייבים רגילים, אז החובות שלו היו חשופים לעיני כל. כך קורה עכשיו עם מוטי זיסר".

הבנקים מעדיפים את הגישה הזהירה

על רקע הודעת לאומי מעי ניין להיזכר במקרה אחר: לפני קרוב לשנה פירסם יונתן קורי טנר, די.ג'יי ובנו של המוזיקאי יואב קוטנר, פוסט בפייסבוק. קוטנר פירט בו על חוב שלו לבנק הפועלים אותו התקשה להשיב, שתפח בכ-50% בעיקר בשל התנהלות הבנק מולו ועל תלאתיו מול עורכי הדין ששלח אליו הבנק והליכי ההוצאה לפור על. קוטנר לא הסך בפרטים אודות מצבו הפיננסי וחובותיו, אבל כשהבנק התבקש להגיב, הוא בחר לשגר לתקשורת את התגובה המקובלת של בנקים ביחס ללקוחותיהם – לפיה הוא אינו מגיב. בבנקים, הסבירו לנו אז גורמים במערכת הבנקאות, מעדיפים לנקוט גישה זהירה מאשר להפר את הסודיות מול הלקוחות, גם אם הלקוחות בחרו מיוזמתם לוותר על הסודיות.

הבנקים גם הקפידו שלא להגיב באופן רשמי על ידיעות הנוגעות לטייקונים רבים שחבו להם מאות מיליונים רבים של שקלים, כמו מוטי זיסר, יוסי מימן, לב לבייב ונוחי דנקנר, גם בשעה שבעיתונות הכלכי לית דנו לעתים במפורט בחובות הפרטיים שלהם למערכת הבנקאות. במקרה של דנקנר, כשבי עלי מניות בבנקים דרשו לחשוף את פרוטוקולי הוועדות שדנו במתן אשראי לדנקנר, אחת הטענות המרכזיות של הבנקים בהתנגדותם לכך היתה חובתם בסודיות כלפי הלקוח. כך, למשל, כתב בנק הפרי

עו"ד אופיר נאור: "כשהבנק לא רוצה לחשוף את עצמו לביקורת על האופן שבו הוא מתנהל, הוא נאחז בסודיות הבנקאית ומנסה להפוך אותה לקדושה, אבל ברגע שיש לבנקים ויכוח עם הלקוח – הסודיות היא הדבר האחרון שמעניין אותם. פתאום הקדושה מתפוגגת"

צילום: עופר וקנין